

ARUANNE

ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühisettevõtte eelarveaasta 2010 raamatupidamise aastaaruande kohta koos ühisettevõtte vastustega

(2011/C 368/04)

SISSEJUHATUS

1. ITERi ⁽¹⁾ ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte loodi märtsis 2007 ⁽²⁾ 35 aasta pikkuseks perioodiks. Kuigi peamised tuumasünteesirajatised hakkavad paiknema Prantsusmaal Cadarache'is, on ühisettevõtte peakorter Barcelonas.

2. Ühisettevõtte ülesanded on järgmised ⁽³⁾:

- a) anda Euratomi panus ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni ⁽⁴⁾;
- b) anda Euratomi panus Jaapaniga elluviidavatesse laiemas lähemisi meetmetesse (täiendavad ühised tuumasünteesi teadusuuringud) tuumasünteesienergeetika kiireks kasutuselevõtuks;
- c) valmistada ette ja koordineerida tegevusprogrammi tuumasünteesi näidisreaktori ja sellega seotud rajatiste, sealhulgas rahvusvahelise tuumasünteesimaterjalide kiiritusrajatise ehituse ettevalmistamiseks.

3. Ühisettevõtte liikmeteks on Euroopa Aatomienergiaühendus (Euratom), mida esindab Euroopa Komisjon, Euratomi liikmesriigid ja teised riigid, kes on sõlminud Euratomiga koostöölepingu juhitava termotuumaenergeetika alal ning kes on avaldanud soovi liikmeks saada (seisuga 31. detsember 2010: Šveits).

⁽¹⁾ ITER: International Thermonuclear Experimental Reactor – rahvusvaheline katsetermotuumaareaktor.

⁽²⁾ Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58).

⁽³⁾ Lisas esitatakse teavitaval eesmärgil kokkuvõtte ühisettevõtte pädevusest, tegevusest ja vahenditest.

⁽⁴⁾ ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsioon loodi oktoobris 2007 esialgselt 35-aastaseks perioodiks, et viia ellu projekt ITER, mille eesmärk on tõestada, et termotuumaenergeetika kasutamine elektrienergia tootmisel on teaduslikult ja tehniliselt teostatav. Liikmed on Euratom, Hiina Rahvavabariik, India Vabariik, Jaapan, Korea Vabariik, Venemaa Föderatsioon ja Ameerika Ühendriigid.

4. Kui ühisettevõtte loodi, olid ühisettevõtte soovituslikud koguvahendid perioodiks 2007–2041 9 653 miljonit eurot. Euratomi osamakseks määrati kokku 7 649 miljonit eurot, millest maksimaalselt 15 % moodustavad halduskulud. Muudeks vahenditeks on ITERi asukohariigi (Prantsusmaa) osamakse, igaaastased liikmemaksud, Euratomi väliste liikmete vabatahtlikud annetused ja lisavahendid vastavalt juhatause poolt heakskiidetud tingimustele. Kontrollikoda juhib tähelepanu nõudele suurendada oluliselt ITERi projekti vahendeid (vt punkte 27–29).

KINNITAV AVALDUS

5. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõike 1 teise lõigu sätetele kontrollis kontrollikoda ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruannet, ⁽⁵⁾ mis koosneb 2010. aasta 31. detsembril lõppenud eelarveaasta finantsaruannetest ⁽⁶⁾ ja eelarve täitmise aruandest; ⁽⁷⁾ samuti auditeeris kontrollikoda aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust.

6. Käesolev kinnitav avaldus on adresseeritud Euroopa Parlamendile ja nõukogule kooskõlas nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 artikli 185 lõikega 2 ⁽⁸⁾.

Direktori kohustused

7. Eelarvehendite kasutajana täidab direktor eelarvet nii tulude kui ka kulude osas ühisettevõtte finantseeskirjade kohaselt, omal vastutusel ja heakskiidetud assigneeringute piires ⁽⁹⁾. Direktor kehtestab ⁽¹⁰⁾ organisatsiooni struktuuri ja sobiva haldus- ja sisekontrolli süsteemi ning -protseduurid, et koostada lõplik raamatupidamise aastaaruanne, ⁽¹¹⁾ milles ei esine pettusest või vigadest tingitud olulisi väärkajastamisi; samuti on direktori ülesanne tagada, et mainitud aruande aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed.

⁽⁵⁾ Raamatupidamise aastaaruandele on lisatud aasta eelarve haldamise ja finantsjuhtimise aruanne, kus esitatakse muu hulgas ülevaade assigneeringute kasutamise määrast koos kokkuvõtva teabega assigneeringute ümberpaigutamise kohta erinevate eelarvepunktide vahel.

⁽⁶⁾ Finantsaruanded sisaldavad bilansi ja tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, omakapitali muutuste aruannet ja lisa, kus on ära toodud põhiliste arvestuspõhimõtete kirjeldus ja muu selgitav teave.

⁽⁷⁾ Eelarve täitmise aruanne koosneb aruandest ja selle lisast.

⁽⁸⁾ EÜT L 248, 16.9.2002, lk 1.

⁽⁹⁾ Komisjoni määruse (EÜ, Euratom) nr 2343/2002 artikkel 33 (EÜT L 357, 31.12.2002, lk 72).

⁽¹⁰⁾ Määruse (EÜ, Euratom) nr 2343/2002 artikkel 38.

⁽¹¹⁾ Asutuste raamatupidamise aastaaruannete ja arvestuse koostamise eeskirjad on sätestatud määruse (EÜ, Euratom) nr 2343/2002 VII jaotise 1. peatükis, mida on viimati muudetud määrusega (EÜ, Euratom) nr 652/2008 (ELT L 181, 10.7.2008, lk 23), ning on tervikuna ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte finantsmääruse integreeritud.

Kontrollikoja kohustused

8. Kontrollikoja kohustuseks on esitada oma auditi põhjal kinnitav avaldus ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse ja selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

9. Kontrollikoda viis auditi läbi kooskõlas IFAC ja ISSAI⁽¹²⁾ rahvusvaheliste auditistandardite ja eetikanormidega. Nende standardite kohaselt peab kontrollikoda järgima eetikanõudeid ning auditi kavandama ja läbi viima selleks, et saada piisav kindlus selle kohta, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja selle aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed.

10. Kontrollikoja auditi käigus viiakse läbi protseduure auditi tõendusmaterjali kogumiseks aruandes esitatud summade ja andmete ning aruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Valitud protseduurid sõltuvad kontrollikoja otsustusest, mis hõlmavad ka võimalike raamatupidamise aastaaruandes esinevate pettusest või vigadest tingitud oluliste väärkajastamiste ja ebaseaduslike või ebakorrektsete tehingute riski hindamist. Asjakohaste auditiprotseduuride kavandamiseks võetakse arvesse asutuse raamatupidamise aastaaruande koostamise ja esitamise seonduvat sisekontrollisüsteemi. Kontrollikoja audit hõlmab ka hinnangu andmist kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasusele ja juhtkonna esitatud arvestushinnangute põhjendatusele, samuti raamatupidamise aastaaruande üldise esitluslaadi hindamist.

11. Kontrollikoda on seisukohal, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane järgnevate arvamuste esitamiseks.

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

12. Kontrollikoja hinnangul annab ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes aspektides õiglase pildi ühissetevõtte finantsolukorrast 31. detsembri 2010. aasta seisuga ning ühissetevõtte majandustulemustest ja rahavoogudest lõppenud aastal vastavalt ühissetevõtte finantsmääruse sätetele.

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

13. Kontrollikoja hinnangul on ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühissetevõtte 2010.

aasta 31. detsembril lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

14. Järgnevad tähelepanekud ei sea kontrollikoja esitatud arvamusi kahtluse alla.

TÄHELEPANEKUD EELARVE HALDAMISE JA FINANTSJUHTIMISE KOHTA

Eelarve täitmine

15. Lõplik eelarve sisaldas 444,1 miljoni euro väärtuses kulu-kohustuste assigneeringuid ning 241,7 miljoni euro väärtuses maksete assigneeringuid. 2009. aastast kanti üle 106,8 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringuid ja 52,2 miljonit eurot maksete assigneeringuid (peamiselt assigneeringud, mis tulevad ITERi asukohariigist ja mis on määratud ITERi ehituseks). Maksete assigneeringute kasutusmäär oli kõigest 63,4%,⁽¹³⁾ mille põhjuseks olid viivitused tegevuste elluviimisel. Madal kasutusmäär kajastub ka kassa jäägis, mis oli aasta lõpu seisuga 78,8 miljonit eurot (26,8 % 2010. aastal kasutatavatest maksete assigneeringutest).

Ühissetevõtte ümberkorraldamine ja sisekontrollisüsteemid

16. Kontrollikoda täheldas oma kahe eelneva aasta eriaruandes, et ühissetevõtte sisekontrollisüsteemid ei olnud veel täielikult kehtestatud ja neid ei rakendatud veel vastavalt ühissetevõtte finantseeskirjadele⁽¹⁴⁾. Ka ühissetevõtte siseaudiitor esitas 31. mail 2010. aasta aruande raharinglusest, milles tõstatati küsimus raharinglusest ja kohustuste lahususest.

17. Juunis 2010 võttis juhatus sellest tulenevalt vastu juhtimise paranduskava ning oktoobris ettepaneku muuta organisatsiooni struktuuri. Uus organisatsiooni struktuur⁽¹⁵⁾ hakkas kehtima 1. jaanuaril 2011.

18. Muudatustele vaatamata ei olnud vastutus raharingluse eest auditi ajaks (aprill 2011) ikka veel täielikult määratud, kuna mõned peamised ametikohad olid endiselt täitmata⁽¹⁶⁾ (nagu ITERi osakonna juhataja, haldusjuht ning eelarve- ja finantsküsimuste osakonna juhataja).

⁽¹³⁾ 55,8 miljonit eurot maksete assigneeringutest kanti üle 2011. aastasse ning 51,8 miljonit eurot 2009. aastast üle kantud maksete assigneeringutest tühistati aasta lõpus.

⁽¹⁴⁾ 2009. aasta aruande punktis 21 viidatakse ühissetevõtte osakondade struktuuri ümberkorraldamisele, mis kontrollikoja arvates tekitab probleeme seoses finants- ja põhitegevuse kohustuste lahususega.

⁽¹⁵⁾ Uus organisatsiooni struktuur on suunatud projektijuhtimisele.

⁽¹⁶⁾ Ametikohad täidetakse eeldatavalt 2011. aasta jooksul.

⁽¹²⁾ Rahvusvaheline Audiitorite Föderatsioon (IFAC) ja kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvahelised standardid (ISSAI).

IT süsteemid

19. Ühisettevõtte kasutatavad finants- ja arvestussüsteemid (ABAC ja SAP) kuuluvad komisjonile ja on peaarvupidaja poolt kinnitatud, kuid kinnitamata on veel muud olulised süsteemide aluseks olevad tegevusprotsessid, mis annavad finantsteavet. Nagu märgitud kontrollikoja 2009. aasta aruandes, ⁽¹⁷⁾ puudus tegevusega seonduvate lepingute haldamiseks (ABAC lepingud või sarnased) asjakohane eelarve- ja finantsaruandlussüsteemidega integreeritud rakendus.

MUUD KÜSIMUSED

Toetused ja hanked

20. Kontrollikoda testis valimist, mis koosnes üheksast hanke- ja kuuest toetuse andmise menetlusest. Üheksast auditeeritud hankemenetlusest kolme puhul oli ühisettevõtte saanud vaid ühe pakkumuse. Toetuste puhul saadi keskmiselt ainult üks pakkumine menetluse kohta. Kontrollikoda tunnistab, et ühisettevõtte tegevus on seotud väga spetsiifilise tööstusvaldkonnaga, kuid soovib siiski võtta edasisi samme konkurentsivõime suurendamiseks ning parima hinna ja kvaliteedi suhte saavutamiseks menetluste ettevalmistamise, avaldamise, hindamise ja lepingute haldamise etappides.

21. Ühisettevõtte poolt enne toetuslepingute alusel maksete tegemist tehtavad kontrollid ei ole piisavalt dokumenteeritud, et anda kindlus finantsnõuetele vastamise ja kulude abikõlblikkuse kohta ⁽¹⁸⁾.

22. Kontrollikoda kiidab heaks asjaolu, et ühisettevõtte on alustanud järelauditi strateegia kavandamist, mida hakatakse rakendama 2012. aastal. Järelauditi strateegia on peamine kontrollivahend aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kontrollimiseks ning see tuleks kehtestada nii kiiresti kui võimalik. Strateegia peaks hõlmama ka toetusi ning kehtivaid hankelepinguid.

Liikmete osamaksete hilinemine

23. 2008. ja 2009. aastal märkis kontrollikoda, et mitmed ühisettevõtte liikmed ei maksnud oma osamakse juhatusel määratud tähtajaks. 2010. aastal oli tähtajaks 31. mai, kuid 28 liikmest ainult 14 maksid osamakse ära õigeaegselt.

Komisjoni siseauditi talitus

24. Kontrollikoda tõi esile oma arvamuses nr 4/2008, et ühisettevõtte finantsmääruses ei viidata komisjoni siseauditi talituse volitusele teha ühisettevõtte auditit. Kuigi ühisettevõtte

finantseeskirjadesse ei ole veel lisatud sätet komisjoni siseauditi talituse volituste kohta, ⁽¹⁹⁾ on komisjon ja ühisettevõtte võtnud meetmeid, et tagada komisjoni siseauditi talituse ja ühisettevõtte siseauditi talituse vastavate ülesannete selge määratlus.

Ühisettevõtte auditikomitee

25. Kontrollikoda märkis oma arvamuses nr 4/2008, et arvestades eelarve suurust ja ühisettevõtte ülesannete keerukust, peaks ühisettevõtte looma auditikomitee, mis oleks juhatusel otseselt alluvuses. Kontrollikoda kiidab heaks juhatusel otsustada luua auditikomitee ⁽²⁰⁾.

Asukohariigiga sõlmitav leping

26. Asukohaleping, milles käsitletakse tööruume, toetust, privileege ja immunitete, kirjutati alla Hispaania Kuningriigi ja ühisettevõtte vahel 28. juunil 2007. aastal ning leping sätestab, et ühisettevõtte peab saama enda kasutusse alalised tööruumid mitte hiljem kui kolm aastat pärast lepingu sõlmimist. Auditi ajal ei olnud ühisettevõttel veel alalist asukohta.

ITER projekti rahastamise olukord

27. Mais 2010 edastas komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatise ITERi projekti seisu kohta, ⁽²¹⁾ mille kohaselt on vaja ligikaudu 1,4 miljardit eurot, et katta kulude suurendamine Euratomi osamakse ITERile 2012. ja 2013. aastal.

28. Juulis 2010 tegi komisjon ettepaneku muuta kehtivat mitmeaastast finantsraamistikku, et katta täiendavad rahalised vajadused aastatel 2012 ja 2013 ⁽²²⁾. Euroopa Parlament ja nõukogu selles küsimuses kokkuleppele ei jõudnud. Auditi ajal (aprillis 2011) oli ELi osamakse küsimus ITER projekti rahastamisel endiselt lahendamata.

29. Kontrollikoda märgib, et need arengud võivad märkimisväärselt mõjutada ühisettevõtte tegevust ja võivad lükata edasi Euratomi panust ITERi projekti ehitusetappi.

⁽¹⁹⁾ Vt kontrollikoja arvamus nr 4/2008.

⁽²⁰⁾ Auditikomitee luuakse algselt kaheaastaseks perioodiks ning see koosneb viiest liikmest, kellest ühe määrab Euratom.

⁽²¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule ITERi projekti seisu ja võimalike edasiste sammude kohta, KOM(2010) 226 lõplik, 4. mai 2010.

⁽²²⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega muudetakse 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet eelarvedistsipliini ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta seoses mitmeaastase finantsraamistikuga, et katta ITERi projekti lisarahastamisvajadused, KOM(2010) 403 lõplik, 20. juuli 2010.

⁽¹⁷⁾ Kontrollikoja 2009. aasta aruande punkt 20.

⁽¹⁸⁾ Ühisettevõtte siseaudiitor märkis ka, et kulutaotluste maksete eelkontrollid ei ole mõjusad ega kulutaotluste käsitlemiseks hästi ette valmistatud, kuigi aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed.

IV auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Igors LUDBORŽS, võttis käesoleva aruande vastu 25. oktoobri 2011. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

LISA

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõtte (Barcelona)

Pädevus ja tegevus

<p>Aluslepingust tulenev liidu pädevusvaldkond</p> <p>(Väljavõtted Euroopa Aatomienergia ühenduse asutamislepingu artiklitest 45 ja 49.)</p>	<p>Euroopa Aatomienergia ühenduse asutamislepingu 5. peatükk ja eelkõige artikkel 45:</p> <p>„Ühenduses tuumatööstuse arengu seisukohast eriti tähtsaid ettevõtteid võib asutada ühissetevõtetena käesoleva lepingu tähenduses kooskõlas järgmiste artiklitega.”</p> <p>artikkel 49:</p> <p>„Ühissetevõtted luuakse nõukogu otsusega. Iga ühissetevõtte on juriidiline isik.”</p>
<p>Ühissetevõtte pädevus</p> <p>(Nõukogu otsus nr 2007/198/Euratom)</p>	<p>Eesmärgid</p> <ul style="list-style-type: none"> — anda Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) panus ITERi Rahvusvahelise Tuumasünteesienergeetika Organisatsiooni; — anda Euratom panus koos Jaapaniga läbiviidavate laiema lähenemisviisi tegevustesse termotuumaaenergia kiiremaks kasutuselevõtuks; — valmistada ette ja koordineerida tegevusprogrammi tuumasünteesi näidisreaktori ja sellega seotud rajatiste, sealhulgas rahvusvahelise tuumasünteesimaterjalide kiiritusrajatise ehituse ettevalmistamiseks. <p>Ülesanded</p> <ul style="list-style-type: none"> — jälgida ITERi projekti ehituskoha ettevalmistamist; — varustada ITERi organisatsiooni komponentide, seadmete, materjalide ja muude vahenditega; — hallata hankekorraldust seoses ITERi organisatsiooniga ja eelkõige sellega kaasnevat kvaliteedi tagamise menetlust; — valmistada ette ja koordineerida Euratom osalust ITERi projekti teaduslikus ja tehnilises kasutussevõtmises; — koordineerida teadus- ja tehnikaalast teadus- ja arendustegevust, millega toetada Euratom panust ITERi organisatsiooni; — anda Euratom rahaline panus ITERi organisatsiooni; — korraldada ITERi organisatsioonile personali leidmine; — tegutseda koos ITERi organisatsiooniga ja viia ellu kõiki teisi ITERi lepingut edendavaid tegevusi.
<p>Juhtimine</p>	<p>1 – Juhatus</p> <p>Juhatus vastutab ühissetevõtte järelevalve eest eesmärkide täitmisel ning tagab oma tegevuses tiheda koostöö ühissetevõtte ja selle liikmete vahel.</p> <p>2 – Täitevkomitee</p> <p>Täitevkomitee abistab juhatus selle otsuste ettevalmistamisel ja täidab mis tahes muid ülesandeid, mida juhatus võib talle delegeerida.</p> <p>3 – Teadusprogrammide juhatus</p> <p>Teadusprogrammide juhatus annab vajaduse korral juhatusle ja direktorile nõu projektikava ja tööprogrammide vastuvõtmise ja rakendamise kohta.</p>

	<p>4 – Direktor</p> <p>Direktor on ühissettevõtte igapäevase juhtimise eest vastutav tegevjuht ning selle seaduslik esindaja.</p> <p>5 – Välisaudit</p> <p>Kontrollikoda.</p> <p>6 – Siseaudit</p> <p>Loodud 1. juulil 2009.</p> <p>7 – Eelarve täitmisele heakskiitu andev asutus</p> <p>Parlament nõukogu soovitusel.</p>
<p>2010. aastal ühissettevõtte käsutusse antud ressursid</p>	<p>Eelarve</p> <p>241,70 miljonit eurot, millest ühenduse osalus 93 %.</p> <p>Personali suurus seisuga 31. detsember 2010</p> <p>234 ametikohta ametikohtade loetelus, millest 185 oli täidetud.</p> <p>Muu personal:</p> <ul style="list-style-type: none"> — lähetuses viibivad riiklikud eksperdid: 6 — lepingulised töötajad 84 — alalised töötajad: andmed puuduvad <p>kogu personal: 275</p> <p>Personali jaotus tegevuste kaupa (ligikaudne arv):</p> <ul style="list-style-type: none"> — põhitegevus: 160 — haldusülesanded: 60 — mitmesugused ülesanded: 55
<p>2010. aastal pakutud tooted ja teenused</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Tegevusalased lepingud: 44 toetust summas 826 miljonit eurot (42 käivitatud) — Halduslepingud: 7 toetust summas 6 miljonit eurot (5 käivitatud) — Toetused: 23 toetust summas 8 miljonit eurot (16 käivitatud) — Eelarve täitmine: <ul style="list-style-type: none"> — 99,9 % kulukohustuste assigneeringuid (99,8 % põhitegevust ja 99 % haldustegevust) — 63,4 % maksete assigneeringuid (61,8 % põhitegevust ja 77 % haldustegevust) — Hankekorraldused: <ul style="list-style-type: none"> — 4 ITERi projektile (384,44 kIUA, ⁽¹⁾ mis vastab 615 miljonile eurole (kokku 803,7 1 135,9 kIUAst ehk 66 % kõikidest Euroopa mitterahalistest sisse maksetest); — 5 ulatuslikuma lähenemisviisiga lepingutele (98,4 kBAUA, mis vastab 66 miljonile eurole kokku 236,4 kBAUAst, mis on ette nähtud kõikideks Euroopa osamakseteks). — ITERi krediit: 10,4 kIUA (ITERi arvestusühikut) (summas 16,6 miljonit eurot)

Allikas: ühissettevõtte edastatud teave.

⁽¹⁾ IUA: ITERi arvestusühing.

ITERI JA TUUMASÜNTEESIENERGEETIKA ARENDAMISE EUROOPA ÜHISETTEVÖTTE VASTUS

Tähelepanekud eelarve haldamise ja finantsjuhtimise kohta

Ühisettevõtte ja sisekontrollisüsteemide ümberkorraldamine

Punktid 16, 17 ja 18

Pärast juhtkonna muutust veebruaris 2010 algas sama aasta teisel poolel ühisettevõtte põhjalik ümberkorraldamine, milles keskenduti projektipõhise juhtimise rakendamisele ja sisekontrolli keskkonna tugevdamisele. Ümberkorralduse osana ja vastuseks siseaudiitori tehtud raharingluse auditile tugevdati finantsjuhtimist: vaadati läbi raharinglus ja jaanuaris 2011 loodi eelarve- ja rahandustalitus. Samal ajal asutati ka raharingluse töörühm, kes dokumenteerib finantsmenetlused, läbivaatuse kontrollimise ja kontroll-loendid ning teeb juhendavaid märkusi, et parandada ühisettevõtte finantsjuhtimissüsteemi.

Samal ajal määrati ametisse sisekontrolli koordineerija, kes vastutab ühisettevõtte eelarve- ja rahandustalituse kontrollikeskkonna koordineerimise eest.

Ühisettevõtte ümberkorraldamine on kogu 2011. aasta vältel jätkunud ühtlase tempoga. Järk-järgult on hakatud korraldama lisakontrolle ja senised vabad juhiametikohad on täidetud. Nüüd on täielikult tööle rakendatud uued raharinglussüsteemid, loodud korraline juhtimisaruandlus ja juhtimissüsteemid toimivad täiel määral.

Võttes arvesse ühisettevõtte tegevuse väga spetsiifilist tööstusvaldkonda, kohaldab ettevõtte alates 2009. aastast ka ISO-standardi kohast kvaliteeditagamissüsteemi. Kooskõlas organisatsiooni vajadustega ja topelttöö vältimiseks hõlmatakse kvaliteedi tagamine ja infoside ettevõtte laiemasse juhtimissüsteemi.

IT-süsteemid

Punkt 19

Ühisettevõtte on täielikult teadlik puudustest rahandus- ja eelarveandmete integreerimisel jooksva tegevusega. Muu hulgas on süsteemi omaniku kehtestatud tehnilised piirangud rahandusandmetele juurdepääsule tekitanud juhtimis- ja aruandlusvahendite sisseadmisel viivitusi. See probleem lahendati hiljuti eelarve peadirektoraadiga täiendava teenindustaseme lepingu sõlmimisega.

Ühtse lepingute haldussüsteemi loomist on viivitanud ka ITERi projekti ja selle juriidiliste kohustuste täitmise juhtimise keerukus nii haldus- kui ka tegevustasandil. Praeguste vastuste ettevalmistamise ajal oli keskne lepinguhaldussüsteem juhtkonnas kinnitamisel ning koostatakse tegevusplaani, et lahendada kuhjunud kodeerimisülesanded ja normaliseerida olukord.

Muud küsimused

Toetused ja hanked

Punkt 20

Ühisettevõtte kinnitab, et kontrollikoja soovitus on juba menetlustes rakendatud ja avaldamise strateegia on paigas. Tuleb märkida, et vähem spetsialiseeritud tööstusvaldkondades on ettevõtte saanud oma hankekonkursil kuni 33 pakkumust, mis näitab selgelt, et olemuslikult ei sõltu probleem ettevõtte kasutatavatest suhtlus- ja teavitamismeetoditest, vaid selle tekitab tööstuse spetsiifilisus, nagu ka kontrollikoda ise märkis. Ühisettevõtte ei saa mõjutada turul olemasoleva eriteadmuse taset.

Punkt 21

Tehnilise hindamise aruanded ja vastuvõtuteated on allkirjastatud ja kinnitavad, et tehtud kulutused on kooskõlas tegevusega. Kulutaotluste kohta tehakse ka rahanduskontroll. Ettevõtte nõustub, et tehtud kontrollimiste dokumentatsiooni saab parandada. Seda küsimust käsitleb sisekontrolli töörühm ja menetlusi tugevdatakse.

Liikmete osamaksete hilinemine

Punkt 23

Ühisettevõtte põhikiri ei võimalda võtta liikmete osamaksete laekumise kindlustamiseks muid õigusmeetmeid kui meeldetuletuse saatmine. Liikmete osamaksete jätkuv hilinemine võeti 2011. aasta mai lõpus juhatuse päevakorda.

Kiideti heaks otsus nõuda liikme aastaosamakse hilinemise korral viivist. Kinnitati ka intressimäära üksikasju ja viivisenõudeid määratlev raamistik.

Asukohariigiga sõlmitav leping

Punkt 26

Hispaania Kuningriigi ja ühisettevõtte vahel 2007. aastal sõlmitud asukohalepingus on tõesti ette nähtud, et Hispaania varustab ühisettevõtte alaliste tööruumidega mitte hiljem kui kolm aastat pärast lepingu sõlmimist. Lepingus on ka sätestatud, et kuni alalised tööruumid puuduvad, annab Hispaania ajutised tööruumid. Hispaania ei ole veel andnud alalisi tööruume ja ühisettevõtte tegutseb ajutistes tasuta tööruumides, kusjuures Hispaania maksab hoone kogukulud (hoone üür ja hooldus, nagu on ette nähtud asukohalepingus; ühisettevõtte maksab ajutiste ruumide üürniku osa). Ühisettevõtte ja asukohariigi aruteludes teatati, et Hispaania otsib püsilahendust, mis peaks esitatama ettevõttele kinnitamiseks enne 2011. aasta lõppu.

Tuleb aga märkida, et praegune olukord ei mõjuta organisatsiooni negatiivselt.

ITERi projekti rahastamise olukord

Punktid 27, 28 ja 29

Juulis 2010 toimunud ITERi nõukoguks valmistumisel hindas ühisettevõtte, kas ITERi projekti põhigraafiku läbivaadatud variant, mille kohaselt ehitusfaas lõpeb novembris 2019, on teostatav ning selleks vajalikud ressursid piisavad. Ettevõtte analüüsis võimalikke tootmisviise ning hindas kulusid ja seonduvaid riske. Põhigraafik kiideti heaks ITERi nõukogu koosolekul; Euroopa Liit oli tingimisi poolt, sest eelarvepädevad asutused ei olnud veel ITERi rahastamist heaks kiitnud ega kindlustanud.

Ühisettevõtte on täitnud 2010. aastal ITERi ülesandeid vastavalt põhigraafikule. 2010. aasta tööprogrammis ette nähtud tegevustest 95 % on algatatud plaanikohaselt. Tegevuste viivituse korral võeti meetmeid, et mõju leevendada ja püsida nn esimese plasma töödega graafikus.

Ühisettevõtte on 2011. aastal jätkanud ITERiga seotud ülesannete täitmist vastavalt põhigraafikule ja paljudes valdkondades on tööd kulgenud edukalt. Samal ajal on olnud viivitusi mõnes Euroopa Liidu siseses ja välises võtmeküsimuses. Märtsis Ida-Jaapanis toimunud maavärin on samuti mõjutanud negatiivselt ITERi töögraafikut. Selle tagajärjel palus eelkõige Euroopa Liit ITERi nõukogu viimasel istungil juunis, et organisatsioon moodustaks peadirektori juhtimisel koos kõigi riiklike asutustega eritöörühma, mis tuvastaks kriitiliste küsimuste lahendamise viisid, nii et viivitused oleksid minimaalsed ega ületataks üldiste kuluhinnangute piire.

Olenemata graafiku optimeerimisest kasutatakse 2012. ja 2013. aastaks taotletud lisasummasid eelkõige 2012. ja 2013. aastaks planeeritud ITERi põhihoonete ehitamise väga ulatuslike lepingute sõlmimise toetuseks.

2012. ja 2013. aasta lisaelarvet arutati liikmesriikidega 27. septembril nõukogu eelarvekomitee koosolekul. Eesistujariik kavatses esitada ettepaneku eelnõu volituste saamiseks, mida arutatakse Euroopa Liidu Parlamendis eelarve kolmepoolsel arutelul 19. oktoobril, et jõuda kokkuleppele enne ITERi nõukogu koosolekut novembri keskel, mis peaks uue põhigraafiku heaks kiitma.